

“ไหว้พระเสริมสิริมงคล”

เยี่ยมมณฑลพิษภัย

ใต้ร่มพระบารมี ๒๓๕ ปี กรุงรัตนโกสินทร์

น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณตราบนิจรันดร์

ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๕ เมษายน ๒๕๖๐

กรมการศาสนา
กระทรวงวัฒนธรรม

ได้รับพระบารมี ๒๓๕ ปี กรุงรัตนโกสินทร์

เนื่องด้วยวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๓๒๕ เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงโปรดเกล้าฯ ให้จัดพระราชพิธีฝังเสาหลักเมืองกรุงเทพฯ และทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ขึ้นเป็น เมืองหลวงของประเทศ ยืนยาวมาเป็นเวลา ๒๓๕ ปี จึงเป็นโอกาสสำคัญที่จะรำลึกใน พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ที่ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ กระทรวงวัฒนธรรมจึงกำหนดจัดงานได้รับพระบารมี ๒๓๕ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ (The 235th Year of Rattanakosin City under Royal Benevolence) ระหว่างวันที่ ๑-๓๐ เมษายน ๒๕๖๐ ณ สถานที่สำคัญรอบเกาะรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์ไทยทุกพระองค์ ในราชวงศ์จักรี อีกทั้งเป็นการนำกิจกรรมทางศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ในมิติต่าง ๆ มานำเสนอ ให้คนไทยในสังคมได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ของราชวงศ์จักรี

“ไหว้พระเสริมสิริมงคล”

เยี่ยมยลพิพิธภัณฑ์

ใต้ร่มพระบารมี ๒๓๕ ปี กรุงรัตนโกสินทร์

น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณตราบนिरันตร์

ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๕ เมษายน ๒๕๖๐

กรมการศาสนา
กระทรวงวัฒนธรรม

คำนิยม

รัฐบาลมีนโยบายให้ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่นๆ รวมถึงสนับสนุนให้องค์กรทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสันติสุขและความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามความพร้อมโดยเน้นการพัฒนาคนให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เสริมรากฐานและปฏิรูปประเทศด้านต่างๆ ให้เข้มแข็งควบคู่ไปกับการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพเพื่อนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงและยั่งยืน

กระทรวงวัฒนธรรมได้นำนโยบายของรัฐบาลมาสู่การปฏิบัติ โดยการนำกิจกรรมในมิติศาสนา ศิลปวัฒนธรรมและความเป็นไทย มาสร้างความเข้มแข็งให้แก่สังคมไทยเพื่อธำรงรักษาไว้ซึ่งสถาบันชาติ สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ให้ยั่งยืนมั่นคง การจัดกิจกรรม “ไหว้พระเสริมสิริมงคล” เยี่ยมยลพิพิธภัณฑ์ ได้ร่วมพระบารมี ๒๓๕ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๕ เมษายน ๒๕๖๐ เพื่อให้ประชาชนได้เข้าวัด ไหว้พระ และศึกษาสถานที่สำคัญรอบเกาะรัตนโกสินทร์ นับเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงธรรมะ เสริมสร้างสิริมงคล และเพิ่มพลังด้านบวกให้แก่ชีวิต

การได้ชมทัศนียภาพที่สวยงาม ได้ชื่นชมสถาปัตยกรรม ศิลปกรรมที่ช่างศิลป์บรรจงสร้างอย่างประณีตงดงามของสถานที่สำคัญรอบเกาะรัตนโกสินทร์ นับเป็นการสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นชาติที่มีอารยธรรมสืบทอดมาอย่างยาวนาน นอกจากนี้ การได้ไหว้พระ สวดมนต์ ในวัดสำคัญ อาจเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนลด ละ เลิกอบายมุข และก่อให้เกิดความสงบร่มเย็นเป็นสุขแก่ตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ทั้งยังเป็นการสืบสานรักษาวินัยวัฒนธรรมประเพณีในมิติพระพุทธศาสนาให้เป็นแบบอย่างที่ดีงามแก่สังคมไทยสืบไป

วิโรจน์พนธ์

(นายวิระ โรจน์พนธ์รัตน์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

คำปรารภ

กระทรวงวัฒนธรรม ได้จัดกิจกรรม “ไหว้พระเสริมสิริมงคล” เยี่ยมยลพิพิธภัณฑ์ได้รับพระบารมี ๒๓๕ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ โดยหัวใจสำคัญคือ การเข้าวัด ไหว้พระสวดมนต์ เพื่อความเป็นสิริมงคล สำหรับชีวิต เป็นการดำเนินชีวิตที่ใกล้ชิดพระศาสนา ร่วมสืบสานและภาคภูมิใจในความเป็นไทย ของสถาปัตยกรรม มรดกที่ล้ำค่าของสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่บรรพบุรุษได้รักษาไว้ รวมทั้ง ได้ร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมไหว้พระเสริมสิริมงคล ได้รับพระบารมี ๒๓๕ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ ในครั้งนี้ จักได้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เกิดความเป็นสิริมงคล จิตใจสงบ มีความสุขและร่วมเย็นด้วยกรรมมีหลักธรรมทางศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว จิตใจที่มั่นคงและเข้มแข็ง

(นายกฤษศญพงษ์ ศิริ)
ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

คำนำ

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ได้จัดกิจกรรม “ไหว้พระเสริมสิริมงคล” เยี่ยมเยือนพิพิธภัณฑ์งานใต้ร่มพระบารมี ๒๓๕ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเชิญชวนให้ประชาชนได้ร่วมกิจกรรม และเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าวัดใกล้ชิดพระศาสนา เข้าปฏิบัติธรรม สวดมนต์ ฟังพระธรรมเทศนา สืบสานวิถีพุทธ เรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งเพื่อส่งเสริมประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงธรรมะ ศึกษาสถานที่สำคัญรอบเกาะรัตนโกสินทร์ ระหว่างวันที่ ๒๑ - ๒๕ เมษายน ๒๕๖๐ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยมิติศาสนาอันเป็นการสร้างเสริมมงคลให้กับชีวิต ทำจิตใจให้เบิกบานสดใส มุ่งคิดดี พูดดีและทำสิ่งที่ถูกต้อง

การสวดมนต์ไหว้พระ นับเป็นการสั่งสมบุญสำหรับผู้ได้กระทำ ก่อให้เกิดสติ สมานที่มั่นคง นอกจากนี้จะได้รับอานิสงส์จากการบำเพ็ญบุญโดยส่วนตัวแล้ว ยังเป็นการสืบทอดประเพณีวัฒนธรรมที่ดีงาม ตลอดจนทั้งเกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความสุขบนพื้นฐานของศาสนาและวัฒนธรรมไทย ที่งดงาม

(นายมานัส ทารัตน์ใจ)

อธิบดีกรมการศาสนา

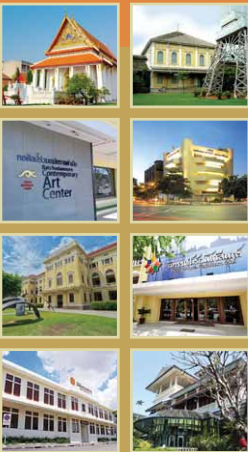
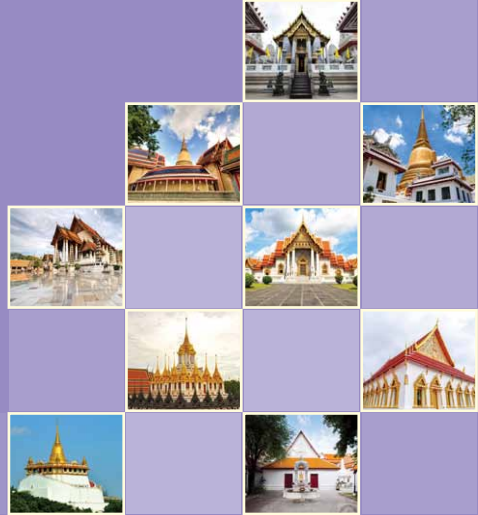
ได้ร่วมพระบารมี ๒๓๕ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ น้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณตราบนิรันดร์

สารบัญ

ไหว้พระเสริมสิริมงคล

- ๖ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
- ๘ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม
- ๑๐ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
- ๑๒ วัดสุทัศน์เทพวราราม
- ๑๔ วัดบวรนิเวศวิหาร
- ๑๖ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม
- ๑๘ วัดราชนันทาราม
- ๒๐ วัดสระเกศ
- ๒๒ วัดชนะสงคราม
- ๒๔ เทวสถาน สำหรับพระนคร (โบสถ์พราหมณ์)

เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์

- ๒๖ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร
- ๒๖ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์
- ๒๖ หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน
- ๒๗ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
- ๒๗ มิวเซียมสยาม (Museum Siam)
- ๒๗ นิทรรศน์รัตนโกสินทร์
- ๒๘ พิพิธภัณฑ์บางลำพู
- ๒๘ วังจักรพงษ์

การแสดง/จำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรม

- ๒๘ โรงละครแห่งชาติ
- ๒๘ ลานคนเมือง
- ๒๘ สวนสันติชัยปราการ
- ๒๘ ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

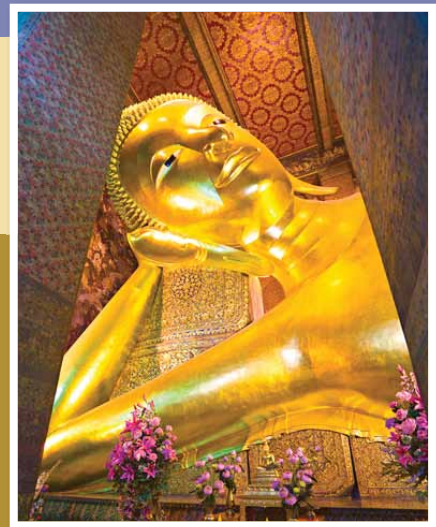
วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นวัดโบราณ สร้างตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมชื่อว่า วัดโพธาราม ไม่ปรากฏประวัติการสร้าง ได้ถูกยกฐานะขึ้นเป็นพระอารามหลวงในสมัยกรุงธนบุรี ครั้นถึงรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้ปฏิสังขรณ์วัดโพธารามขึ้นใหม่ทั้งพระอาราม สร้างพระอุโบสถ พระระเบียง พระวิหาร ตลอดจนสิ่งก่อสร้างที่จำเป็นอื่นๆ แล้วพระราชทานนามว่า “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาวาส”

นับจากนั้นวัดพระเชตุพนได้รับการบูรณปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้โปรดเกล้าฯ ให้จารึกสรรพตำราต่าง ๆ ลงบนแผ่นหินอ่อนประดิษฐ์ไว้ตาม ศาลารายต่าง ๆ ครั้นถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แกสร้อยนามพระอารามว่า “วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร”

สิ่งสำคัญในพระอาราม

พระอุโบสถ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน แบบศิลปะรัตนโกสินทร์ ภายในพระอุโบสถ ประดิษฐานพระพุทธรูปปางสมาธิ ซึ่งรัชกาลที่ ๑ ทรงอัญเชิญมาจากวัดคูหาสวรรค์ (วัดศาลาสี่หน้า)

พระวิหารพระพุทธไสยาสน์ สร้างในรัชกาลที่ ๓ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ทรงไทย หลังคาลด ๓ ชั้น ประดับช่อฟ้า ใบระกา ทางหลัง หน้าบันปิดทองประดับกระจก ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ เป็นพระพุทธรูปปูนปั้น พระบาทประดับมุกเป็นภาพมงคล ๑๐๘ ประการ ฉนั้ภายในมีภาพจิตรกรรมที่เพดานและเสาเป็นลายทองบนพื้นแดง

พระมหาเจดีย์ประจำรัชกาล ๔ องค์

๑. พระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชญดาญาณ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้สร้างครอบพระศรีสรรเพชญ์ พระพุทธรูปยืนซึ่งชะลอมมาจากวัดพระศรีสรรเพชญ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ พระเจดีย์สูง ๘๒ ศอก ลักษณะเป็นพระเจดีย์เหลี่ยมย่อไม้ยี่สิบ ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีเขียว เป็นพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลที่ ๑

๒. พระมหาเจดีย์ดิลกธรรมกรนิทาน พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สร้างพระมหาเจดีย์ขนาดสูงเท่ากับพระมหาเจดีย์ศรีสรรเพชญดาญาณ ทรงพระราชอุทิศถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ประดับด้วยกระเบื้องสีขาว เป็นพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลที่ ๒

๓. พระมหาเจดีย์มณีปัตตบิหาร พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสร้างเพื่อพระองค์เอง องค์ทางใต้ ประดับด้วยกระเบื้องสีเหลือง เป็นพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลที่ ๓

๔. พระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สร้างขึ้นโดยถ่ายแบบมาจากพระเจดีย์ศรีสุริโยทัย วัดสวนหลวงสภวรศักดิ์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประดับกระเบื้องสีขาบหรือสีน้ำเงินเข้ม เป็นพระมหาเจดีย์ประจำรัชกาลที่ ๔

วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ โปรดให้สร้างขึ้นตามธรรมเนียมประเพณีโบราณที่ว่า ในราชอาณาจักรต้องมีวัดสำคัญประจำ ๓ วัด คือ วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ วัดราชประดิษฐาณ จึงทรงสร้างขึ้นใหม่เพื่อให้ครบตามโบราณราชประเพณี และเพื่อพระอุทิศถวายแก่ พระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกายเพื่อที่พระองค์เองและเจ้านาย ข้าราชการ ที่จะไปทำบุญตามคติได้สะดวก โดยไม่ต้องเดินทางไปถึง วัดบวรนิเวศ จึงสมควรที่จะให้สร้างวัดฝ่ายธรรมยุตขึ้นใกล้พระบรมมหาราชวัง

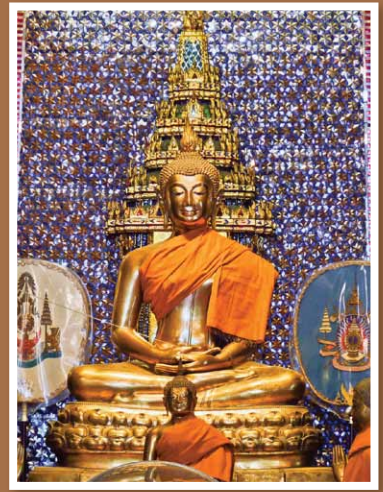
สมัยรัชกาลที่ ๕ โปรดให้ปฏิสังขรณ์สิ่งที่ชำรุด ทั้งพระอาราม และโปรดให้แบ่งพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวลงในกล่องศิลา อัญเชิญไปบรรจุในพระพุทธรูปพระประธานในพระวิหารหลวง ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

สิ่งสำคัญในพระอาราม

พระอุโบสถ หรือพระวิหารหลวง ตั้งอยู่บนฐานสูงมีลักษณะสถาปัตยกรรมไทย หน้าบันด้านหน้าและด้านหลังเป็นตราพระราชลัญจกรประจำพระองค์รัชกาลที่ ๔ คือ รูปพระมหากษัตริย์มงกุฎ อยู่เหนือพระแสงขรรค์คู่ มีพานแว่นฟ้ารองรับ วางบนหลังช้าง ๖ เชือก ประดับด้วยฉัตร ๕ ชั้น

พระประธาน ในพระอุโบสถ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้จำลองจากพระพุทธรูปสิงห์องค์ที่ประดิษฐาน ณ พระที่นั่งพุทไธสวรรย์ ภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร พระนามว่า พระพุทธรูปหังคปฏิมากร ประดิษฐานอยู่บนฐานชุกชี ภายใต้บุษบก ที่ฐานพระพุทธรูปหังคปฏิมากร ประดิษฐานพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้านหน้าพระประธานประดิษฐานพระพุทธรูปสิงห์จำลองอีกองค์หนึ่ง ซึ่งมีขนาดย่อมลงมา และทางด้านซ้ายประดิษฐานพระพุทธรูปชินสีห์จำลอง ส่วนทางด้านขวาประดิษฐานพระพุทธรูปชินราชจำลอง

พระพุทธรูปนรินทราย เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิเพชรหล่อด้วยสำริดกะไหล่ทอง เบื้องหลังมีซุ้มเรือนแก้วเป็นรูปพระมหามงกุฎ ฐานรององค์พระเป็นที่สำหรับรับน้ำสรงมีท่อนเป็นรูปศรีษะโค ซึ่งหมายถึง พระโคตมโคตร (นามพระโคตรของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า)

พระปรางค์ขอม อยู่บนฐานไพที ด้านทิศใต้ของพระอุโบสถ ถัดจากพระเจดีย์ออกไป เป็นปราสาทก่ออิฐถือปูน ทรงสี่เหลี่ยม มียอดปรางค์แบบขอม ภายในบรรจุพระสรีรังคารของสมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสสเทวมหาเถร) สรีรังคารของพระศาสนโสภณ (อ่อน อหีสโก) และสรีรังคารของพระพรหมมุนี (แย้ม อุปวิกาโส)

วัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม

วัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สถาปนา วัดราชบพิตรขึ้นเป็นพระอารามประจำรัชกาล ตามโบราณราชประเพณี ซึ่งปฏิบัติสืบเนื่องกันมา และนับเป็นพระอารามสุดท้ายที่พระมหากษัตริย์ทรงสร้างตามประเพณี โปรดให้พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประดิษฐวรการ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงสรรพศาสตร์ศุภกิจ และเจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี (ม.ร.ว. บุ้ม มาลากุล) ควบคุมการก่อสร้างมาเป็นลำดับ มีลักษณะผสมระหว่างสถาปัตยกรรมไทย กับสถาปัตยกรรมตะวันตก คือ ลักษณะภายนอกเป็นสถาปัตยกรรมไทย ส่วนภายในออกแบบตกแต่งอย่างตะวันตก และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่าวัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม หมายถึง วัดที่พระมหากษัตริย์ทรงสร้าง

วัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม เป็นวัดที่มีความสำคัญ และถือเป็นวัดประจำรัชกาล องค์พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีถึง ๒ พระองค์ คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชศรัทธาบูรณปฏิสังขรณ์เสมีอนหนึ่ง เป็นวัดประจำรัชกาลของพระองค์ด้วย

สิ่งสำคัญในพระอาราม

วัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม แบ่งบริเวณภายในออกเป็น ๒ เขต คือ เขตพุทธาวาส และสังฆาวาส มีกำแพงกันเป็นสัดส่วน จากกัน มีซุ้มประตูที่กำแพง ๔ ซุ้ม ทั้ง ๒ เขต

เขตพุทธาวาส อยู่ทางเหนือของวัด ในเขตนี้มีฐานไพที ปูด้วยหินอ่อนเป็นที่ประดิษฐานพระอุโบสถ พระวิหาร พระเจดีย์ พระวิหารทิศ พระวิหารคด และศาลาราย ล้อมรอบด้วยกำแพงแก้ว ประดับกระเบื้องเคลือบลายเบญจรงค์สูงประมาณ ๑ เมตร

พระอุโบสถ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน มีมุขเด็จด้านหน้า เมื่อมองจากภายนอกจะมีลักษณะสถาปัตยกรรมไทย แต่การประดับตกแต่งภายในแบบยุโรปผสมแบบไทย เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปองค์ครึ่ง และพระนรินทราย

พระประธาน ในพระอุโบสถเป็นพระพุทธรูปกะไหล่ทอง ปางสมาธิเพชร มีเรือนแก้วเป็นพุ่มมหาโพธิ์ ยอดเรือนแก้วมีรูปพระมหามงกุฎ ที่ฐานของพระพุทธรูปมีอักษรขอมจารึกพระพุทธรูปคุณบนกลีบบัวด้านหน้า ๙ ด้านหลัง ๙ คือ ตั้งแต่ อรหิ สมมาสมพุทโธ ถึง ภควา ฐานล่างมีที่สำหรับรองน้ำสรงพระ มีท่อนเป็นรูปศิระชะโค อันหมายถึงพระนามพระพุทธรูป พระนามว่า **พระพุทธรูปองค์ครึ่ง**

พระวิหาร อยู่ด้านในพระเจดีย์ใหญ่ รูปทรงเป็นแบบเดียวกับพระอุโบสถทั้งภายนอกและภายใน ต่างกันที่บานประตูและหน้าต่างเป็นไม้แกะสลักทรายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พระประธานในพระวิหารเป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ของเก่าที่ซ่อมใหม่ พระนามว่า **พระที่ปวโรทัย**

วัดสุทัศนเทพวราราม

วัดสุทัศนเทพวราราม พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้สถาปนาเมื่อปี พุทธศักราช ๒๓๕๐ เดิมพระราชทานนามว่า วัดมหาสุทธาวาส โปรดให้สร้างพระวิหารจนถึงประดิษฐาน พระศรีศากยมุนี แล้วก็สิ้นรัชกาล ยังมีได้ถวายเป็นสังฆาราม เรียกกันสามัญขณะนั้นว่า **วัดพระโต**บ้าง **วัดพระใหญ่** หรือ**วัดเสาชิงช้า**บ้าง

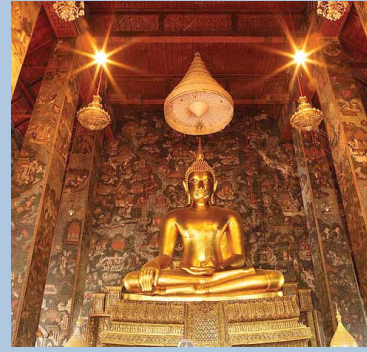
จนกระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยโปรดเกล้าฯ ให้สร้างต่อ และ ทรงจำหลักบานประตูพระวิหารด้วยพระองค์เอง แต่ก็สิ้นรัชกาลเสียก่อนที่การก่อสร้างจะแล้วเสร็จ การก่อสร้างวัด มาเสร็จบริบูรณ์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ใน พ.ศ. ๒๓๙๐ และพระราชทานนามว่า **วัดสุทัศนเทพวราราม** ปรากฏในจดหมายเหตุว่า “วัดสุทัศนเทพวราราม” และ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผูกนามพระประธานในพระวิหาร พระอุโบสถ และศาลาการเปรียญ ให้คล้องกันว่า พระศรีศากยมุนี พระพุทธตรีโลกเชษฐ์ และ พระพุทธเสถียรธมฺมณี

สิ่งสำคัญในพระอาราม

พระอุโบสถของวัดสุทัศน์ จัดว่าเป็นพระอุโบสถที่ยาวที่สุดในประเทศไทย พระประธานภายในพระอุโบสถ คือ พระพุทธตรีโลกเชษฐ์ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ทั้งพระอุโบสถและพระประธานนี้สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ ผนังด้านในของพระอุโบสถมีภาพจิตรกรรมฝาผนังฝีมือช่างสมัยรัชกาลที่ ๓ ชุ่มประตูและหน้าต่างเป็นชุ่มยอดเจดีย์ มีลักษณะแปลกตาและงดงามมาก

พระวิหารหลวง เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคา
ลด ๒ ชั้น มุงกระเบื้อง ประดับช่อฟ้า ใบระกา ทางหงส์ อยู่บนฐาน
ทักษิณ ๒ ชั้น มีกำแพงแก้ว กรุกระเบื้องปูล้อมรอบ สร้างใน
รัชกาลที่ ๑ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๕๐ สำเร็จในสมัยรัชกาลที่ ๓
รูปแบบพระวิหารจำลองแบบพระวิหารพระมงคลบพิตร (หลังเดิม)
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พระประธาน พระนามว่า พระศรี
ศากยมุนี ซึ่งอัญเชิญมาจากกรุงสุโขทัย เป็นพระพุทธรูปหล่อด้วย
โลหะ ปางมารวิชัย

พระระเบียง สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๓ ล้อม
รอบพระวิหารศรีศากยมุนี ภายในประดิษฐาน
พระพุทธรูปปูนปั้นปิดทองรวม ๑๕๖ องค์ กึ่งกลาง
พระระเบียงแต่ละด้านมีประตูเข้าออก ๑ บาน
ประตูด้านนอกเขียนลายรดน้ำ ด้านในเขียนภาพ
ทวารบาล ผนังด้านในเขียนสีเป็นลายดอกไม้ร่วง
สลับกับนกบิน

**พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระ
พระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล รัชกาลที่ ๘** ประดิษฐาน
อยู่ด้านหน้าพระวิหารหลวง พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหา
อานันทมหิดลฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
บรรจุพระบรมราชสรีรางคารพระบรมเชษฐาธิราชเจ้า
ไว้ ณ ฝ่าทิพย์ด้านหน้าพุทธบัลลังก์พระศรีศากยมุนี
พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลคล้ายวันสวรรคต
ของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
ในวันที่ ๙ มิถุนายนของทุกปี

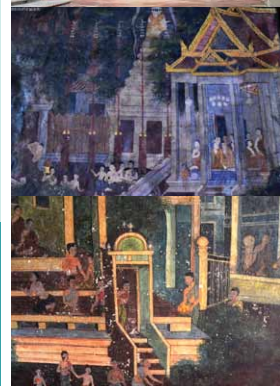
วัดบวรนิเวศวิหาร

วัดบวรนิเวศวิหาร สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๓ ในระหว่างพุทธศักราช ๒๓๖๗-๒๓๗๕ โดยสมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาศักดิพลเสพ สร้างใกล้กับ วัดรังษีสุทธาวาสที่สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมขุนอิศราบุรีจรงค์ ทรงสร้าง เรียกนามขณะนั้นว่า วัดใหม่

พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงอาราธนาสมเด็จพระอนุชาธิราช เจ้าฟ้ามงกุฎ ซึ่งผนวชจำพรรษาอยู่ ณ วัดราชาธิวาส มาครองวัดนี้ในปีพุทธศักราช ๒๓๗๙ แล้วจึงได้พระราชทานนามวัดว่า วัดบวรนิเวศวิหาร หรือเรียกสั้น ๆ ว่า วัดบน ขณะที่ทรงผนวชอยู่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงปรับปรุงวางหลักเกณฑ์ความประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ประพฤติปฏิบัติตามอย่างพระองค์มากขึ้น ซึ่งเรียกคณะสงฆ์นี้ว่า คณะธรรมยุติกนิกาย

สมัยรัชกาลที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริว่า วัดรังษีสุทธาวาสอยู่ติดกับวัดบวรนิเวศ มีสภาพทรุดโทรมมาก จึงโปรดให้ยุบรวมเข้าเป็นวัดเดียวกับวัดบวรนิเวศวิหาร เรียกว่า คณะรังษี และหลังจากถวายพระเพลิงพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้อัญเชิญพระบรมราชสรีรังคารมาบรรจุไว้ ณ ไต้บัลลังก์พระพุทธชินสีห์ ในพระอุโบสถ เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พุทธศักราช ๒๔๖๘

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงผนวชที่ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ปีพุทธศักราช ๒๔๙๙ แล้วเสด็จมาประทับที่วัดนี้

สิ่งสำคัญในพระอาราม

พระอุโบสถ เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ลักษณะทรงตรีมุข หลังคามุงกระเบื้องเคลือบลูกฟูกแบบจีน หน้าบันประดับลวดลายด้วยกระเบื้องเคลือบ ตรงกลางเป็นตราพระมหามงกุฎและพระแสงขรรค์ประดิษฐานเหนือพานแว่นฟ้า ผنงภายในมีภาพจิตรกรรมฝีมือชรัวินโห่ง จิตรกรผู้มีชื่อเสียงท่านหนึ่งของกรุงรัตนโกสินทร์ ภายในประดิษฐานพระสุวรรณเขต พระพุทธชินสีห์ และพระอัญญาธรรส

พระประธาน ในพระอุโบสถ พระนามว่า พระสุวรรณเขต หรือเรียกว่า หลวงพ่อโต หรือ หลวงพ่อเพชร ประดิษฐานอยู่ด้านในสุด สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาศักดิ์พลเสพ อัญเชิญมาจากวัดสระตะพาน จังหวัดเพชรบุรี เป็นพระพุทธรูปโลหะลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย

พระเจดีย์ สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาศักดิ์พลเสพ ทรงสร้างในปีพุทธศักราช ๒๓๗๔ ในสมัยรัชกาลที่ ๓ ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปยืน ชุ่มด้านหน้าประดิษฐานพระบรมรูปหล่อของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้านเหนือมีเก๋งประดิษฐานพระไพบีนาศ คูหาภายในพระเจดีย์ประดิษฐานพระเจดีย์กะไหล่ทองบรรจุพระบรมธาตุ หน้าพระเจดีย์ทอนี้มีพระเจดีย์ศิลาบรรจุพระพุทธรูจนะ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้สร้างขึ้น ๑ องค์ ที่เรียกว่า พระไพบีนาศเจดีย์

พระวิหารพระศาสดา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สร้างในปีพุทธศักราช ๒๔๐๙ ภายในแบ่งเป็น ๒ ตอน คือ ทางทิศตะวันออก ๓ ห้อง ประดิษฐานพระศาสดา ทิศตะวันตก ๒ ห้อง ประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ การก่อสร้างค้างงานมาถึงรัชกาลที่ ๕ โปรดให้สร้างต่อจนแล้วเสร็จ

วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

วัดเบญจมบพิตร เป็นวัดโบราณ เดิมชื่อว่าวัดแหลม หรือวัดไทรทอง ภายหลังได้รับพระราชทานนามจากรัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวใหม่ว่า วัดเบญจมบพิตร ซึ่งหมายถึงวัดของเจ้านาย ๕ พระองค์ที่ทรงร่วมกันปฏิสังขรณ์วัดแห่งนี้

รัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดที่จะขยายพระนคร ได้ซื้อที่ดินเพื่อสร้างเป็นพระราชอุทยาน โดยใช้ทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ และพระราชทานนามว่า สวนดุสิต พร้อมทั้งโปรดให้สร้างพระราชวังแห่งใหม่ คือ พระราชวังดุสิต และได้ตัดถนนผ่านวัดร้างอีกวัดหนึ่ง ซึ่งตามประเพณีต้องมีการสร้างวัดขึ้นทดแทนแต่การสร้างวัดใหม่ขึ้นนั้นยากต่อการดูแลรักษา พระองค์จึงโปรดให้รวบรวมเงินมาบูรณะวัดเดิมจะดีกว่า ประกอบกับวัดเบญจมบพิตรกำลังทรุดโทรม โปรดมีพระราชดำริที่จะสถาปนาเป็นวัดใหญ่ขึ้น และพระราชทานนามว่า วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม หมายถึงวัดของพระเจ้าแผ่นดินรัชกาลที่ ๕

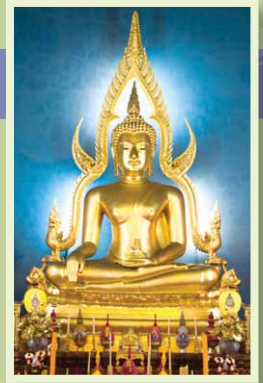

ปีพุทธศักราช ๒๔๔๔ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์พระอุโบสถ โปรดให้สร้างด้วยหินอ่อนที่สั่งมาจากประเทศอิตาลี การก่อสร้างดำเนินมาโดยลำดับจนถึงปีพุทธศักราช ๒๔๕๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จสวรรคต การก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จ

สมัยรัชกาลที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ดำเนินการต่อ โปรดให้ช่างกรมศิลปากรเขียนลายไทยที่ฝาผนัง และได้อัญเชิญพระศรีรังคารในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มาบรรจุไว้ใต้รัตนบัลลังก์พระพุทธชินราชในพระอุโบสถ

สิ่งสำคัญในพระอาราม

พระอุโบสถ ประดับตกแต่งด้วยหินอ่อนทั้งหลัง เป็นอาคารทรงจตุรมุข หลังคาซ้อนกัน ๕ ชั้น มีระเบียงคดล้อมรอบ ฝาผนังภายในเขียนภาพลายไทยเทพนมทรงข้าวบิณฑ์สี่เหลียงตลอดถึงเพดาน ชุ่มมุขด้านตะวันตกประดิษฐานพระพุทธรูปยืนองค์ใหญ่ปิดทองเป็นพระพุทธรูปที่หล่อจากเศษทองที่เหลือจากการหล่อพระพุทธรูปชินราชจำลอง เรียกกันทั่วไปว่า “หลวงพ่อธรรมจักร”

พระประธาน ในพระอุโบสถ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้หล่อเมื่อปี พุทธศักราช ๒๔๔๔ เป็นพระนั่งสมาธิราบ ปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย จำลองจากองค์จริงที่จังหวัดพิษณุโลก คือ พระพุทธรูปชินราช

พระระเบียงคด ลักษณะเป็นมุขกระสันต่อจากมุขพระอุโบสถด้านทิศใต้โอบไปทางตะวันตกมาจรดมุขด้านหน้า พื้นระเบียงปูหินอ่อนตัดเป็นลายตลอด รอบพระระเบียงประดับกระจกเป็นลวดลายจำหลัก

ตราประจำกระทรวงต่าง ๆ สมัยรัชกาลที่ ๕ รวม ๑๐ กระทรวง ได้หน้าบันนอกจากที่ตรงประตูมีชุ่มประดิษฐานพระพุทธรูปรวม ๔ องค์ มีพระพุทธรูปปางและสมัยต่าง ๆ ประดิษฐานบนแท่นปั้นลาย ปัจจุบันมี ๕๒ องค์ สลับอิริยาบถนั่งและยืน จัดเป็นพิพิธภัณฑ์พระพุทธรูปโบราณแบบต่าง ๆ

พระที่นั่งทรงผนวช เดิมอยู่ในพระบรมมหาราชวังเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงผนวชในปี พุทธศักราช ๒๔๑๖ ต่อมาโปรดให้ริ้อมาสร้างถาวรวัตถุวัดเบญจมบพิตร ภายในมีจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระราชกรณียกิจและเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในรัชกาลที่ ๕

วัดราชนัลดาราม

วัดราชนัลดาราม พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ เจ้าพระยายมราช (บุนนาค) อธิบดีกรมนครบาล จัดหาสถานที่สร้าง พระอาราม เพื่อพระราชทานเป็นเกียรติแก่พระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าหญิง โสมนัสวัฒนาวดี เจ้าพระยายมราชเลือกที่สวนผลไม้ริมกำแพงพระนคร ทางตะวันออก เนื้อที่ประมาณ ๒๕ ไร่ และได้โปรดให้พระยายมราช ทำแบบแปลนสิ่งก่อสร้างและกำกับการสร้างพระอุโบสถ พระวิหาร ศาลาการเปรียญ ให้เจ้าพระยาศรีพิพัฒน์กำกับการสร้างโลหะปราสาท และพระยamahaโยธากำกับการสร้างกุฏิเสนาสนะ กำแพง เขื่อนรอบวัด ตลอดจนตัดถนนทะลุกำแพงพระนครลงน้ำ

ขณะดำเนินการก่อสร้าง พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จพระราชดำเนินพร้อมด้วยพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าโสมวัฒนาวดี ในพิธีวางศิลาฤกษ์พระอุโบสถในปีพุทธศักราช ๒๓๘๙ ต่อมาเมื่อ เจ้าพระยายมราชทำพื้นพระอุโบสถและก่อฐานชุกชีเรียบร้อยแล้ว โปรดให้ อัญเชิญพระพุทธรูปจากพระบรมมหาราชวังไปประดิษฐานเป็นพระประธาน ในพระอุโบสถ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๘๙

สิ่งสำคัญในพระอาราม

พระอุโบสถ ตั้งอยู่ระหว่างพระวิหารและศาลาการเปรียญ ด้านยาวขนานกับกำแพงแก้ว เป็นอาคารก่ออิฐถือปูน ลักษณะทรงโรง หลังคามุงกระเบื้องประดับช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ หน้าบันลวดรักปิดทองประดับกระจก ในสมัยรัชกาลที่ ๕ โปรดให้บูรณะและซ่อมภาพจิตรกรรมฝาผนังเทพชุมนุมเทียบกับดาวดาราศาสตร์ ส่วนพระประธานที่ยังไม่ได้ปิดทองได้ลงรักปิดทองทั้งองค์ และซ่อมฐานชุกชี

พระประธาน ในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปหล่อด้วยทองแดงทั้งองค์ ปางมารวิชัย พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชทานนามว่า **พระเสถียรธรรมนิรันดร์**

พระวิหาร อยู่ทางใต้ของพระอุโบสถเป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะทรงโรง หลังคามุงกระเบื้องประดับช่อฟ้า ใบระกา หน้าบันลวดรักปิดทองประดับกระจก ได้รับการซ่อมแปลงใหม่ในรัชกาลที่ ๕ ประดิษฐานพระประธานปางห้ามสมุทร ต่อมาสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงพระราชศรัทธาลงรักปิดทองทั้งองค์พระ และฐานชุกชี พร้อมกับถวายนามว่า **พระพุทธรุติธรรมนราศ**

โลหะปราสาท สร้างในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดให้สร้างขึ้นเมื่อปีพุทธศักราช ๒๓๘๙ ได้รับการยกย่องว่าเป็นโลหะปราสาทแห่งที่ ๓ ของโลก มีลักษณะทางศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมเป็นแบบไทยโดยเฉพาะ เป็นปราสาท ๓ ชั้น มียอดทั้งหมด ๓๗ ยอด หมายถึง พระโพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ กลางปราสาทเป็นช่องกลวงจากฐานตลอดยอด มีชุงตันใหญ่สูงถึงยอดปราสาทปักไว้ ๑ ต้น เจาะลำต้น ตอกไว้เป็นชั้นบันไดวน สำหรับขึ้น ๖๗ ชั้น

วัดสระเกศ

วัดสระเกศ เป็นวัดโบราณ สร้างสมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมชื่อวัดสระแก พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ ขุดคลองรอบเมืองตั้งแต่บางลำพูถึงตอนเหนือวัดจักรวรรดิราชาวาส คลองหลอด และคลองเหนือวัดสระแก พระราชทานนามว่า คลองมหานาค เมื่อขุดคลองแล้วพระราชทานนามว่า วัดสระเกศ ซึ่งแปลว่า ชำระหรือทำความสะอาดพระเกศา เนื่องจากวัดนี้เคยเป็นที่ประทับทำพิธีพระกระยาसनาน เมื่อเสด็จกรีธาทัพกลับจากกัมพูชาเพื่อปราบจลาจลในกรุงธนบุรีและเสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติในปีพุทธศักราช ๒๓๒๕

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้บูรณปฏิสังขรณ์ทั่วทั้งพระอาราม และสร้างเสนาสนะต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

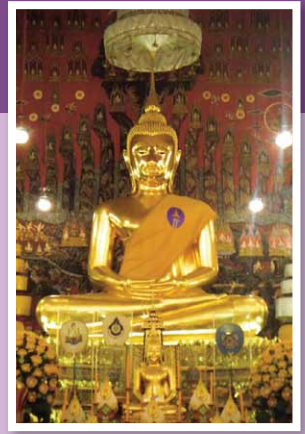

สิ่งสำคัญในพระอาราม

พระอุโบสถ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โปรดให้สร้างอยู่ทางทิศตะวันออกหรือด้านหน้าพระอาราม ภายในกำแพงแก้วติดกับพระวิหาร มีพระระเบียงคดล้อมรอบ ๔ ด้าน ลักษณะงดงามมาก ผนังภายในมีภาพจิตรกรรมของเดิมครั้งรัชกาลที่ ๓ ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๗ จิตรกรรมฝาผนังชำรุดลบเลือนเกือบหมด จึงได้โปรดให้ปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่เหมือนของเดิมจิตรกรรมฝาผนัง ตอนบนเขียนภาพเทพยดา ตอนล่างเขียนภาพเล่าเรื่องทศชาติ ผนังด้านหน้าพระประธานเขียนภาพ มารผจญ ผนังด้านหลังเขียนภาพเล่าเรื่องไตรภูมิ

พระประธาน ในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นปางสมาธิ

พระบรมบรรพต (ภูเขาทอง) พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สมเด็จพระยาบรมมหาพิชัยญาติ (ทัต บุนนาค) ขณะเป็นพระยาศรีพิพัฒน์รัตนราชโกษา เป็นแม่กองก่อสร้างกำหนดให้เป็นแบบพระปราสาทฐานย่อมุมไม้สิบสอง แต่ทำไม่สำเร็จ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้สร้างต่อ แต่ให้เปลี่ยนแบบจากเดิมเป็นภูเขา และก่อพระเจดีย์ทรงลังกาไว้บนยอดพระราชทานนามว่า **พระบรมบรรพต**

พระบรมบรรพตสร้างสำเร็จในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และได้มีการบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ๒ ครั้ง ได้แก่ ครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๒๐ ได้ทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ที่ได้ทรงอัญเชิญมาจากพระบรมมหาราชวัง ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๔๔๒ ได้ทรงอนุญาตให้บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ที่อัญเชิญมาจากเมืองกบิลพัสดุ์ ประเทศอินเดีย

พุทธศักราช ๒๔๔๓ - ๒๔๔๗ มีการบูรณะพระเจดีย์บนพระบรมบรรพตที่ชำรุด และเสริมความมั่นคง โดยกรมชลประทานเป็นผู้ดำเนินการ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินทรงบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ในพระเจดีย์บนยอดพระบรมบรรพต เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๙๗

นอกจากนี้ บริเวณฐานของพระบรมบรรพตด้านทิศตะวันตก มีพระพุทธรูปสำริดขนาดใหญ่ นามว่า หลวงพ่อดำ และทางทิศเหนือ มีพระพุทธรูปสำริด นามว่า หลวงพ่อโต

วัดชนะสงคราม

วัดชนะสงคราม เป็นวัดโบราณ สร้างสมัยกรุงศรีอยุธยา เดิมเรียกว่า วัดกลางนา เพราะบริเวณรอบวัดเป็นทุ่งนา สมัยรัชกาลที่ ๑ สมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท ทรงรวมชาวรามัญและพระสงฆ์รามัญเข้ามาตั้งหลักฐานอยู่รอบวัดกลางนา และปฏิสังขรณ์เพื่อให้พระสงฆ์รามัญจำพรรษา และตั้งนามว่า วัดตองปุ รัชกาลที่ ๑ โปรดให้วัดตองปุเป็นวัดพระสงฆ์ฝ่ายรามัญ เพื่อตอบสนองที่สมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาท เป็นกำลังสำคัญในการรบกับพม่า เมื่อบ้านเมืองสงบสุข สมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาท ได้บูรณะพระอุโบสถและเสมา รัชกาลที่ ๑ โปรดพระราชทานนามว่า วัดชนะสงคราม ต่อมาได้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์มาตามลำดับ

สิ่งสำคัญในพระอาราม

พระอุโบสถ สมเด็จพระบรมราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท โปรดให้สร้างเป็นอาคารก่ออิฐถือปูน หลังคามุงกระเบื้อง ประดับช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ มีเสารายอยู่ข้างใน มีพระระเบียงด้านหน้าและด้านหลัง หน้าบันแกะสลักเป็นรูปชุ้มประตูมীনารายณ์ทรงครุฑอยู่เบื้องบน ล้อมรอบด้วยรูปเทพชุมนุม ภายในวงล้อมลายกระหนก ชุ้มประตูเป็นปูนปั้นลายกระหนก บานประตูจำหลักลายกระหนก ลงรักปิดทองประดับกระจก ล้อมกรอบด้วยรูปข้าวหลามตัด หน้าต่างมีชุ้มเรือนแก้วปูนปั้น บานหน้าต่างเป็นลายรดน้ำ ภายในเป็นภาพเขียนลายต่าง ๆ ผนังภายในเขียนภาพรูปเทวดา อสุรยักษ์ เซียวกาง และรูปภาพสัตว์ต่าง ๆ

พระประธาน ในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปปูนปั้นลงรักปิดทอง ปางมารวิชัย มีพระนามว่า พระพุทธนรีหัตถีโลกเชษฐี มหะเทริศักดิ์ ปุขนิยะชยันตะโคดม บรมศาสดอนาวารญาณ ประดิษฐาน บนฐานสูง ๒ เมตร มีพระอัครสาวกซ้ายขวา และมีพระพุทธรูปปางมารวิชัย ๑๕ องค์ อยู่รายรอบ พระประธาน

พระเจดีย์เหลี่ยม มีลักษณะก่ออิฐถือปูน ย่อไม่ยี่สิบ ทรงจอมแห ๒ องค์ ฐานกว้างด้านละ ๙ เมตร สูง ๑๕ เมตร อยู่ทางด้านหน้าของพระอุโบสถ

พระเจดีย์กลม ๒ องค์ มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๔ เมตร สูง ๘ เมตร อยู่ทางด้านหลังพระอุโบสถ

ศาลาราย มีลักษณะคล้ายศาลาตินขนาดย่อม หลังคามุงกระเบื้องเคลือบมี ๘ หลัง ล้อมพระอุโบสถ ทั้ง ๔ ด้าน ด้านละ ๒ หลัง มีกำแพงแก้วเชื่อมติดต่อกันทุกหลัง

เทวสถาน สำหรับพระนคร (โบสถ์พราหมณ์)

เทวสถาน หรือที่คนทั่วไปเรียกว่า “โบสถ์พราหมณ์” ตั้งอยู่ เลขที่ ๒๖๘ ถนนดินสอ แขวงเสาชิงช้า เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้สร้างขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๗ ใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีของศาสนาพราหมณ์ และพระราชพิธีสำคัญของชาติ

เทวสถานได้ขึ้นทะเบียนเป็น “โบราณวัตถุสถาน” สำคัญของชาติ เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๒

สิ่งสำคัญในเทวสถาน

เทวสถานประกอบด้วยอาคารก่ออิฐถือปูน ทรงไทย ๓ หลัง แบ่งเป็น

๑. **สถานพระอิศวร (โบสถ์ใหญ่)** ก่อสร้างด้วยอิฐถือปูนไม่มีพาไล โบสถ์หลังนี้จะมีขนาดใหญ่กว่าหลังอื่นทุกหลัง หลังคาทำชั้นลด ๑ ชั้น หน้าบันมีเทวรูปปูนปั้นรูปพระอิศวร พระอูมา และเครื่องมงคลรูปสังข์ กลศกุมภ์ ภายในโบสถ์มีเทวรูปต่าง ๆ อาทิ พระอิศวรทำด้วยสำริด เทวรูปศิวลึงค์ พระพรหมตรงกลางโบสถ์มีเสาลักษณะคล้ายเสาชิงช้า ๒ ต้น สูง ๒.๕๐ เมตรสำหรับประกอบพิธีช้างหงส์ในพระราชพิธีตรียัมปวาย-ตรีปวาย

๒. สถานพระพิฆเนศวร (โบสถ์กลาง) ก่อสร้างด้วยอิฐถือปูนมีพาไลทั้งด้านหน้า และด้านหลัง การก่อสร้างยังคงศิลปะอยุธยาที่สร้างโบสถ์ที่มีพาไล ตัวโบสถ์ไม่มีลวดลาย หลังคามีชั้นลด ๑ ชั้น ภายในโบสถ์มีเทวรูปพระพิฆเนศวร ๕ องค์ ล้วนทำด้วยหิน

๓. สถานพระนารายณ์ (โบสถ์ริม) ก่อสร้างด้วยอิฐถือปูน มีพาไลทั้งด้านหน้าและด้านหลังการก่อสร้างทำเช่นเดียวกับสถานพระพิฆเนศวร ภายในโบสถ์ประดิษฐานพระนารายณ์ทำด้วยสำริด ตรงกลางโบสถ์มีเสาลักษณะคล้ายเสาชิงช้าขนาดย่อม สำหรับประกอบพิธีช้ำหงส์ สูง ๒.๕๐ เมตร เรียกว่า “เสาหงส์”

บริเวณลานเทวสถานด้านหน้าประตูทางเข้ามีเทวาลัยขนาดเล็กประดิษฐานพระพรหม ตั้งอยู่กลางบ่อน้ำ สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๔

หอเวทวิทยาคม เป็นห้องสมุดเฉพาะกิจ เก็บรวบรวมสรรพวิชาการศึกษาต่างๆ เกี่ยวกับวรรณคดี พิธีกรรม ประวัติศาสตร์ทางศาสนาพราหมณ์ โหราศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี และยังเป็นທີ່ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา บำเพ็ญกุศล แสดงพระธรรมเทศนา ปาฐกถา อภิปรายสนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันและกันตามโอกาสอันควร หอเวทวิทยาคมแห่งนี้เป็นศูนย์ศึกษา ค้นคว้า วิจัย และรวบรวมสรรพวิทยการด้านประเพณีและพิธีกรรมแห่งหนึ่งในประเทศไทย เปิดให้ประชาชนเข้าไปค้นคว้า เพื่อศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับศาสนาฮินดู

เยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์

ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๕ เมษายน ๒๕๖๐

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร นับเป็นพิพิธภัณฑ์สถานสำหรับประชาชนแห่งแรกของประเทศไทย จัดเป็นพิพิธภัณฑ์สถานประเภทประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลปะ โบราณคดี และชาติพันธุ์วิทยา จัดแสดงมรดกล้ำค่าของชนชาติไทยและประวัติศาสตร์ชาติไทยไว้ภายในหมู่พระที่นั่งทั้งดงาม ไนยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น อาทิ พระที่นั่งศิวิไลย์ พิพิธภัณฑ์ที่จัดเป็นห้องแสดงประวัติศาสตร์ชนชาติไทย พระที่นั่งอิศราวินิจฉัยใช้เป็นห้องจัดแสดงนิทรรศการหมุนเวียน พระที่นั่งพุทธไสสวรรคย์ภายในประดิษฐานพระพุทธรูปสี่องค์ เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ เป็นสถาบันแห่งแรกของรัฐที่จัดแสดงและเก็บรวบรวมผลงานรักษางานศิลปกรรมของชาติ ทั้งศิลปะแบบประเพณีศิลปะสมัยใหม่และศิลปะร่วมสมัย โดยใช้ตึกที่ทำการและโรงงานกองช่างปั้นแก้ว หรือโรงงานปั้นลัทธิการ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นสำหรับผลิตเหรียญกษาปณ์ มีลักษณะสถาปัตยกรรมตะวันตกที่มีความสง่างาม จัดแสดงนิทรรศการศิลปะแบบไทยประเพณี ซึ่งเป็นผลงานที่สร้างขึ้นแต่ครั้งอดีตกาลในรูปแบบศิลปกรรมร่วมสมัย ที่สำคัญได้จัดแสดงภาพฝีพระหัตถ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สำหรับผู้ที่หลงใหลในงานศิลปะไม่ควรพลาด เนื่องจากพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ มีนิทรรศการหมุนเวียนทุกเดือน อย่างน้อยเดือนละ ๒ - ๔ เรื่อง

หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน

หอศิลป์ร่วมสมัยราชดำเนิน บริหารงานโดย สำนักงานศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย กระทรวงวัฒนธรรม เป็นอาคารประวัติศาสตร์ขนาด ๔ ชั้น สร้างขึ้นระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๐ - ๒๔๙๑ ในยุคของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม อาคารหลังนี้ได้ถูกบูรณะโดยยังคงรูปแบบสถาปัตยกรรมเดิมภายนอกไว้ และได้ปรับปรุงภายในอาคารเพื่อใช้เป็นพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการศิลปะร่วมสมัย กิจกรรมเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมใน ๖ สาขา ได้แก่ ทัศนศิลป์ สถาปัตยกรรม วรรณศิลป์ ดนตรีและการแสดง การออกแบบ ภาพยนตร์ อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ใจกลางเมืองเพื่อให้บริการเยาวชนและประชาชนทั่วไป

หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เปิดดำเนินการครั้งแรกเมื่อวันเสาร์ที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๔๖ เกิดขึ้นจากพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อใช้เป็นสถานที่จัดแสดงนิทรรศการของศิลปินไทย โดยเฉพาะศิลปินรุ่นใหม่ที่มีผลงานดีเด่น แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลาย ตลอดจนศิลปินอาวุโสที่ได้รับการยกย่อง พื้นที่สำหรับ จัดแสดงนิทรรศการศิลปกรรมมี ๕ ชั้น ชั้นที่ ๑-๔ เป็นนิทรรศการหมุนเวียนตลอดทั้งปี และชั้นที่ ๕ สามารถใช้จัดงานกิจกรรมต่างๆ ได้ เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและเผยแพร่งานศิลปะสู่สังคมในวงกว้าง

มิวเซียมสยาม (Museum Siam)

มิวเซียมสยาม พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ (Museum Siam: Discovery Museum) ภายใต้สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ (สพร.) เป็นพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งแรกที่เน้นการสร้างประสบการณ์ใหม่ในการชมพิพิธภัณฑ์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นต้นแบบของแหล่งเรียนรู้ที่น่ารื่นรมย์ และช่วยยกระดับมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ให้กับประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนไทยเกี่ยวกับการสร้างสำนึกในการรู้จักตนเอง รู้จักเพื่อนบ้าน และรู้จักโลก รวมถึงการสร้าง “แนวคิดและภาพลักษณ์ใหม่” ของพิพิธภัณฑ์ในสังคมแห่งการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อให้การเรียนรู้ประวัติศาสตร์และเรื่องราวต่างๆ เป็นไปอย่างสนุกสนานยิ่งขึ้น ซึ่งประกอบด้วย นิทรรศการถาวร นิทรรศการหมุนเวียน และกิจกรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์

นิทรรศน์รัตนโกสินทร์

นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ เป็นอาคาร ๔ ชั้น ตั้งอยู่บริเวณเดียวกับวัดราชชนิตดาราม ภายในจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับรัตนโกสินทร์ด้วยเทคโนโลยีอันทันสมัย ทั้งสื่อจัดแสดงหุ่นจำลอง การนำสื่อผสมเสมือนจริง ๔ มิติ สื่อมัลติทัช มัลติมีเดียแอนิเมชัน ในลักษณะอินเทอร์แอคทีฟ เซลฟ์ เลิร์นนิง (Interactive Self-learning) โดยแบ่งการจัดแสดงนิทรรศการออกเป็น ๙ ห้องจัดแสดง นอกจากนิทรรศการแล้ว ยังมีพื้นที่สำหรับนิทรรศการหมุนเวียน (Event Hall) ที่บริเวณโดงชั้น ๑ พื้นที่ประมาณ ๓๐๐ ตร.ม. เพื่อสำหรับให้บริการแก่สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนในการใช้จัดกิจกรรม หรือนิทรรศการทางด้านศิลปะ และวัฒนธรรม ตลอดจนบริการห้องสมุด ร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึก อาหารเครื่องดื่ม โดยอยู่ในความดูแลของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

พิพิธภัณฑ์บางลำพู

พิพิธภัณฑ์บางลำพู ตั้งอยู่บนถนนพระอาทิตย์ ริมคลองบางลำพู ใกล้กับป้อมพระสุเมรุ โดยกรมธนารักษ์ ดำเนินการบูรณะซ่อมแซมอาคารโรงพิมพ์คุรุสภา (โรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช) ซึ่งเป็นโรงพิมพ์คุรุสภาและเป็นสถานที่ฝึกสอนช่างพิมพ์แห่งแรกของประเทศไทย มีประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๑ และได้ขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานอาคารจากกรมศิลปากรเมื่อปี ๒๕๔๓ เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ และศูนย์การเรียนรู้ถึงการศึกษาวินัยธรรมชุมชน ภายในมีการจัดแสดงนิทรรศการให้สอดคล้องและตามเนื้อหาประวัติศาสตร์ อาทิ นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ ๘๒ พรรษา มหาราชินี นิทรรศการแสดงผลงานทางภารกิจของกรมธนารักษ์ การจัดแสดงประวัติความเป็นมาและวิถีชุมชนบางลำพู นิทรรศการป้อมและกำแพงเมืองแห่งพระนคร และการจัดแสดงประวัติการพิมพ์รวมถึงประวัติโรงเรียนช่างพิมพ์วัดสังเวช เป็นต้น

วังจักรพงษ์

“วังจักรพงษ์” เดิมมีชื่อว่า “วังท่าเตียน” ถูกสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๒ โดย จอมพล สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจักรพงษ์ภูวนาถ กรมหลวงพิษณุโลกประชานาถ เพื่อประทานให้เป็นวังที่ประทับของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์ ซึ่งต่อมาวังจักรพงษ์ ตกเป็นของ ม.ร.ว.นริศรา จักรพงษ์ พระธิดา ทายาทเพียงคนเดียวของราชสกุลจักรพงษ์ (มารดาฮิวโก้ จุลจักร จักรพงษ์) ปัจจุบันวังจักรพงษ์เป็นที่ตั้งของสำนักพิมพ์วีรเวอร์บู้ค จักรพงษ์วิลล่า และมูลนิธิโลกสีเขียว ทั้งนี้ วังจักรพงษ์ จะเปิดให้ประชาชนได้เข้าชมในโอกาสสำคัญ เท่านั้น

การแสดง/จำหน่ายสินค้าทางวัฒนธรรม

โรงละครแห่งชาติ

- การแสดงทางวัฒนธรรม
- มหกรรมหุ่นร่วมสมัย ไทย-อาเซียน

ลานคนเมือง

- การแสดงวัฒนธรรมไทย ๔ ภาค
- ของดีบ้านฉัน ๗๖ จังหวัด
- ของดีรอบเกาะรัตนโกสินทร์

สวนสันติชัยปราการ

- การแสดงมหรหรร
- วิทยาลัยนาฏศิลป์ ทั่วประเทศ
- ของดีบ้านฉัน ๗๖ จังหวัด
- ของดีรอบเกาะรัตนโกสินทร์

ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์

- มหกรรมหุ่นร่วมสมัย ไทย-อาเซียน

พิธีเปิดงานได้ร่วมพระบารมี ๒๓๔ ปี กรุงรัตนโกสินทร์ วันพุธที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๙ ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง กรุงเทพมหานคร

คณะทำงาน

ที่ปรึกษา

นายมานัส ทารัตนใจ
 นายสุธน บัววัฒน์
 นางสาวพิไล จิรไกรศิริ
 นายชวลิต ศิริภิรมย์
 นายเกรียงศักดิ์ บุญประสิทธิ์
 นางศรีนวล ลักกิตโร
 นายสำราญ นักการเรียน

อธิบดีกรมการศาสนา
 รองอธิบดีกรมการศาสนา
 ที่ปรึกษากรมการศาสนา
 ที่ปรึกษากรมการศาสนา
 ผู้อำนวยการกองศาสนูปถัมภ์
 ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
 เลขาธิการกรมการศาสนา

คณะทำงาน

นางสาวพิไล จิรไกรศิริ
 นางศรีนวล ลักกิตโร
 นายธนพล พรหมสูงงษ์
 นายเอกสิทธิ์ คล้ายแดง
 นายธนเดช เจือจรรย์
 นายอนันต์ตชาติ สุทธการ
 นายยุทธนา สุวรรณรังสิกุล
 นางสาวชรินรัตน์ แก้วเขียว
 นายจักรกฤต อภิลาก

ที่ปรึกษากรมการศาสนา
 ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
 นักวิชาการการศาสนาชำนาญการพิเศษ
 นักวิชาการศาสนาปฏิบัติกร
 นักวิชาการศาสนา
 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์โครงการ
 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์โครงการ
 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์โครงการ
 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์โครงการ

สอบถามรายละเอียดที่
กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
โทร. ๐๒ ๔๒๒ ๘๘๑๒-๑๓

ติดตามได้ที่ ใหว่พระเสริมสิริมงคล กรมการศาสนา
www.facebook.com/ใหว่พระเสริมสิริมงคล

